

Tendence rozvoje frontového letectva

Plukovník Pravoslav Kalický

Rozvoj vědy a techniky v posledním desetiletí odráží se především v oblasti prostředků pro vedení války. Zavádění kvalitativně nových bojových prostředků a zdokonalování bojové techniky přímo ovlivňuje složení i možnosti druhů ozbrojených sil, význam jiných se snižuje a některé dokonce zanikají. Do výzbroje soudobých armád jsou hromadně zaváděny rakety nejrozličnějšího určení a tříd, rakety — jako bojové prostředky i rakety — jako nosiče těchto prostředků. V kombinaci s jadernými náboji vytvářejí rakety rozhodující prostředek palby v taktickém, operačním a strategickém měřítku.

Tyto změny v plné míře ovlivňují i rozvoj vojenského letectva a diferencovaně jeho jednotlivé hlavní druhy (dálkové, frontové, dopravní). Rozhodujícím momentem je při tom skutečnost, že rakety se stávají efektivnějšími nosiči jaderných nábojů. Jsou podstatně rychlejší, málo zranitelné od PVO nepřítele a nezávislé na povětrnostních podmínkách.

Rakety prakticky přebírají úkoly strategického (**dálkového bombardovacího**) letectva v mezikontinentálním

měřítu. Soudobé dálkové bombardovací letectvo však má dosud uplatnění ve strategické operaci na kontinentálním válčišti a v bojové činnosti proti svazkům letadlových lodí na oceánských válčištích. Rozvoj dálkového letectva tím ovšem ještě nekončí. Jsme teprve na začátku doby, kdy dálkové letectvo ve své nové kvalitě (v podobě velkých družic a manévrujících kosmických prostředků) se objeví v kosmickém prostoru, zpočátku jako průzkumný prostředek a později jako prostředek palby proti cílům v kosmickém prostoru i na zemi.

Změny ve výzbroji, složení a určení druhu ozbrojených sil a druhu vojsk ve svém souhrnu, hlavně však z hlediska požadavků na bojovou činnost na kontinentálním válčišti, znásobují význam **dopravně výsadkového letectva**. Hromadné použití jaderných zbraní a zaostávání pohybových možností pozemních vojsk za možnostmi palby klade nové požadavky na přepravu vojsk a materiálu vzduchem.

V dalším rozeberu vliv i jiných změn na **frontové letectvo** a další perspektivy jeho pravděpodobného rozvoje.

ÚLOHA A MÍSTO FRONTOVÉHO LETECTVA V SOUČASNÉ DOBĚ

Frontové letectvo má svoje místo v operačních palebných a pohybových systémech vyšších svazů pozemních vojsk na kontinentálním válčišti.

V zájmu plného ujasnění současné úlohy a místa frontového letectva, ja-

ko i perspektivy jeho možného rozvoje, rozeberu nejdříve některé souvislosti, které do určité míry jeho bojové použití ohraničují nebo podmiňují.

Válku na kontinentálním válčišti

nutno považovat za součást ozbrojeného zápasu vedeného v globálním, mezikontinentálním rozsahu. Pro výsledek příští možné války bude rozhodující její počáteční období. Hlavním obsahem počátečního období války bude první hromadný úder a odrazení vzdušného a kosmického napadení; na kontinentálním válčišti kromě toho ještě rozvinutí útočných operací vyšších svazů pozemních vojsk, vedených ve vysokém tempu k rychlému využití výsledků hromadného úderu a obsazení strategicky důležitých prostorů nepříteli. Vedení války na válčišti se stává záležitostí všech druhů ozbrojených sil, při rozhodující úloze raketových vojsk strategického určení. Jednotlivé druhy ozbrojených sil dnes již nejsou s to samostatně plnit strategické úkoly. Součinnost druhů ozbrojených sil je jednou z rozhodujících podmínek jejich úspěšné a efektivní činnosti. V zájmu efektivního použití jsou jednotlivé druhy ozbrojených sil dočasně nebo trvale součástí účelových systémů.

Pro vedení války na pozemním válčišti jsou rozhodující tyto systémy:

1. **Strategický palebný systém**, který svým hlavním složením je předurčen k úkolům na mezikontinentálním válčišti, menší částí prostředků pak k úkolům na pozemním válčišti. Do systému zahrnujeme raketová vojska strategického určení, dálkové bombardovací letectvo a část jaderných sil vojenského námořnictva.

2. **Systém PVO**, který zahrnuje protiletadlovou a protiraketovou obranu strategických palebných prostředků a důležitých prostorů a objektů a v příhraničním pásmu i obranu hlavních uskupení pozemních vojsk a frontového letectva. Do něho patří vojska PVOS, v příhraničním pásmu i frontové stíhací letectvo, síly a prostředky

PVO pozemních vojsk a na přímořském směru i síly a prostředky PVO vojenského námořnictva.

3. Operační palebné a pohybové systémy vyšších svazů pozemních vojsk.

Palebnou složku těchto systémů tvoří raketová vojska operačně taktického určení, frontové letectvo a PLRV PVO pozemních vojsk. Pohybovou složku systému představují svazky a útvary především tankového, mostotřeleckého a výsadkového vojska. **Operační palebné a pohybové systémy vyšších svazů pozemních vojsk mohou najít své uplatnění na kontinentálním válčišti jedině v rámci strategické operace na válčišti, která do svého obsahu zahrnuje i činnost strategického palebného systému a systému PVO.** Efektivní činnost strategického palebného systému, zejména prvního hromadného úderu je existenční podmínkou pro úspěšné zahájení a vedení bojové činnosti pozemních vojsk i frontového letectva. (Toto platí pro nejvíce pravděpodobnou variantu zahájení války hromadným jaderným úderem a ne pro lokální konflikt.) Důležitou, i když řádově nižší, podmínkou bude rovněž efektivní činnost systému PVO, protože hromadným úderem nelze zničit všechny prostředky vzdušného a kosmického napadení na zemi (nebo v kosmickém prostoru).

Na kontinentálním válčišti bude hlavním strategickým opatřením strategická operace, jejímž obsahem je

- uskutečnit 1. hromadný úder,
- odrazit vzdušné napadení nepříteli,
- rozvinout a vést první a následující frontové operace,
- vzdušné výsadky strategického významu,
- bojová činnost námořních sil

k zabezpečení bojové činnosti pozemních vojsk na přímořském směru.

Hlavní uplatnění ve strategické operaci mají vyšší svazy pozemních vojsk 1. operačního sledu v prvních frontových útočných operacích.

Kromě toho operačně taktické palebné prostředky frontu (rakety operačně taktického určení a frontové letectvo) se účastní 1. hromadného úderu. Část sil a prostředků PVO vojsk se účastní odražení vzdušného napadení nepřítele v součinnosti s frontovým stíhacím letectvem a vojsky PVO. **Podíl frontových prostředků na výsledcích 1. hromadného úderu a odražení vzdušného napadení nepřítele z hlediska strategického měřítka nebude rozhodující.** Přesto však efektivní ničení pohyblivého prvního operačního sledu nepřítele bude i v těchto podmínkách závislé od použití frontového letectva a jeho účasti v prvním hromadném úderu na válčišti.

Samotná frontová útočná operace představuje souhrn jaderných úderů, sražení a bojů, jenž v konečném výsledku má dokončit zničení již narušených hlavních uskupení vojsk nepřítele a ovládnutí důležitých prostorů.

Frontové letectvo, organizované ve svazy (letecké armády), tvoří součást bojového složení frontu.

Letecká armáda frontového letectva je předurčena k bojové činnosti v součinnosti s pozemními vojsky, zejména raketovými a silami a prostředky PVOV v rámci útočné operace. Takovou činnost frontového letectva nutno považovat za převážnou, ne však jedinou. Podle rozhodnutí strategického stupně velení na válčišti, část frontového letectva může být použita ve prospěch sousedních frontů nebo k zabezpečení bojové činnosti strategického (dálkového bombardovacího) letec-

tva, popř. vzdušných výsadek operačně strategického významu.

Letecká armáda frontového letectva plní ve frontové útočné operaci počátečního období války tyto hlavní úkoly

- účastní se 1. hromadného úderu k odražení vzdušného napadení nepřítele;

- vyhledává a ničí prostředky jaderného napadení nepřítele a jejich naváděcí a zabezpečovací zařízení;

- vede vzdušný průzkum na celou hloubku útočné operace;

- ničí hlavní uskupení pozemních vojsk a bojuje s operačními zálohami;

- uskutečňuje přímou podporu pozemních vojsk;

- dopravuje a zabezpečuje taktické vzdušné výsadky;

- přepravuje a zásobuje vojska a materiál vzduchem.

Ke splnění úkolů má soudobé letectvo účinné bojové prostředky, jaderné bomby a rakety různého určení. **Je schopno i nejadernými bojovými prostředky ničit objekty nepřítele operačního významu.**

Efektivní bojová činnost frontového letectva ke splnění těchto úkolů je podmíněna jeho soustředěným a pružným použitím a dovedným skloubením bojové činnosti jednotlivých druhů letectva mezi sebou a s údery raketových vojsk, bojovou činností PVOV a opatřeními protiradiotechnické činnosti. To vyžaduje centralizovat velení letectvu na stupni frontu a komplexně velet ze stupně letecké armády.

Systém velení frontovému letectvu je v podstatě relativně samostatným systémem nižšího řádu (vůči frontu). Jeho relativní samostatnost je dána především platností principu centrali-

zovaného velení letectvu, k jeho soustředěnému a pružnému použití. Vyplývá rovněž ze specifiky letectva, zejména z nutnosti sladovat a zabezpečovat bojovou činnost různých druhů letectva v palebném a pohybovém systému frontu. Pružné použití frontového letectva předpokládá využití jeho manévrovacích schopností k přechodu do různých podsystémů (z podsystému palby proti pozemním cílům do podsystému PVO a naopak), nebo pro přechod částí jeho bojového úsilí do systémů sousedních frontů. Centralizaci velení frontovému letectvu na stupni frontu a LA je možno pro jadernou variantu války považovat za minimální, protože strategické velení na válčišti má pro řešení palebné nadvlády k dispozici mocnější palebné prostředky (rakety středního dosahu a dálkové bombardovací letectvo).

Úspěšná a efektivní činnost operačního palebného a pohybového systému pozemních vojsk bude rozhodujícím způsobem záviset na strategickém palebném systému a systému PVO. Uvnitř operačního systému dělí se o rozhodující palebnou činnost (jadernými prostředky) raketové vojsko a frontové letectvo, při čemž raketové vojsko operačně taktického určení je ve vyhledávání a upřesňování objektů úderu závislé na vzdušném průzkumu a frontové letectvo se neobejde bez ničení PVO nepřítele raketovými vojsky.

Rakety mají proti letectvu mnohé přednosti, jsou však málo efektivní bez jaderných nábojů a při ničení malých, pohyblivých objektů. V protikladu s tím frontové letectvo je schopno samostatně vyhledávat a bezprostředně ničit bodové, malé a pohyblivé objekty nepřítele a palbou klasických bojových prostředků ničit objekty nepřítele operačního významu.

Jeho efektivní použití je však závislé na umlčení PVO nepřítele a do určité míry na povětrnostních podmínkách. Podíl frontového letectva na hromadných úderech v operačním měřítku je vzhledem k pohyblivému charakteru objektů nepřítele i nadále významný.

Letecká armáda frontového letectva je součástí vojsk frontu předurčená k bojové činnosti v rámci frontové operace.

Bombardovací a stíhací bombardovací letectvo spolu s raketovými vojsky operačně taktického určení tvoří rozhodující palebnou sílu frontu.

Frontové stíhací letectvo je pro svoje manévrové schopnosti doposud jedním z hlavních prostředků PVO.

Průzkumné letectvo je rozhodující průzkumný prostředek frontu i významný prostředek pro řízení palby taktických raket, popř. dělostřelectva.

Dopravné výsadkové letectvo je jediný prostředek dopravy vzdušných výsadků a významný prostředek pro dopravu zvláštních bojových prostředků, případně zásobování některými druhy materiálu.

Současné spojovací letectvo je vícecílový prostředek operačních a taktických stupňů velení (pro úkoly spojovací služby, radiačního průzkumu atd.).

Bojové složení letecké armády frontového letectva není stejné a bude záležet na bojovém složení frontu a jeho úkolech.

Systém velení frontového letectva je relativně samostatným systémem nižšího řádu (avšak v rámci frontu), což vyplývá z bojového určení frontového letectva, jeho bojových možností a principů efektivního použití.

Taková je úloha a místo frontového letectva v současné době i nejbližší perspektivě.

**VLIV ROZVOJE STRATEGICKÝCH PROSTŘEDKŮ RAKETOVÝCH VOJSK
OPERAČNĚ TAKTICKÉHO URČENÍ A VOJSK PVO NA PERSPEKTIVU
FRONTOVÉHO LETECTVA**

Rozvoj frontového letectva může probíhat jedině v relaci s rozvojem ostatních druhů ozbrojených sil a druhů vojsk.

Všeobecný rozvoj bojové techniky v nejbližších 15 — 20 letech bude probíhat v hranicích technických a ekonomických možností a bude ovlivňován požadavky na zvýšení bojové efektivnosti ozbrojených sil.

Zásadní vliv na rozvoj frontového letectva jako i na další součásti operačních, palebných a pohybových systémů bude mít rozvoj strategických prostředků vedení války (zejména strategických palebných prostředků).

Uvnitř operačních systémů bude rozvoj frontového letectva kromě toho ovlivňován změnami v bojových možnostech pozemních vojsk a zvláště raketových vojsk operačně taktického určení a vojsk PVO.

1. Vliv rozvoje strategických prostředků vedení války

Vycházíme-li ze známého charakteru příští možné války a obsahu jejího počátečního období, můžeme usoudit, že hlavní úsilí v budování ozbrojených sil v koaličním měřítku (v měřítku vedoucího státu koalice) bude věnováno dalšímu rozvoji a zdokonalení strategických prostředků vedení války.

Výstavba ozbrojených sil jednotlivých států koalice nebude zmenšenou obdobou složení ozbrojených sil hlavního státu koalice, ale stále více a více bude přizpůsobována jejich účelné dílčí úloze na válčišti.

Strategický palebný systém dosáhne dalšího zvýšení svých možností a obsáhne palbou i manévrem nejen

všechny kontinenty, ale i bližší kosmický prostor.

Lze předpokládat, že s rozvojem strategických prostředků vedení války může dojít k určité diferenciaci strategických palebných prostředků. Rozhodující část těchto prostředků bude s určitostí i nadále předurčena pro činnost na hlavním (mezikontinentálním) válčišti a v kosmickém prostoru. Podstatná část strategických palebných prostředků však může být trvale vyčleněna pro činnost na kontinentálním válčišti a to nejen pro použití v prvním hromadném úderu, ale i pro celý průběh počátečního období války.

Tento předpoklad může vést ke kvantitativnímu omezování operačních palebných systémů na míru potřeby pro bezprostřední vedení útočných operací. První hromadný úder, případně i další úkoly související s bojem o palebnou nadvládu nebo izolaci válčiště by v tomto případě uskutečňovalo strategické velení na válčišti svými organickými prostředky. Ani v těchto podmínkách však nelze vyloučit účast operačních palebných prostředků v prvním hromadném úderu (pokud jsou v příhraničním pásmu) a významný podíl frontového (operačně taktického) letectva při ničení pohyblivých objektů nepřítele.

Ve struktuře pozemních vojsk v operačních, palebných a pohybových systémech bude snaha zvýšit pohybové možnosti a tím snížit rozpor mezi palbou a pohybem.

Kvantitativní omezování operačních palebných systémů se současným požadavkem zvýšení jejich kvality a zvýšení pohybových možností pozemních

vojsk se odrazí v rozvoji hlavních druhů bojové techniky pozemních vojsk i letectva. Kvalitativně novým možností nové techniky se bude podřizovat i organizační struktura.

Obecně můžeme předpokládat, že rakety se stanou hlavním bojovým prostředkem v operačním i taktickém použití k ničení pozemních objektů i vzdušných cílů nepřítele a letadla daleko významnějším a výkonnějším prostředkem manévru pozemních vojsk, při čemž zůstanou i nadále v operačním měřítku rozhodujícím prostředkem průzkumu a palby na pohyblivé objekty. Nelze vyloučit, že letectvo najde své uplatnění ještě i v systému PVO.

2. Vliv rozvoje raketových vojsk operačně taktického určení a vojsk PVO

Poněvadž většinu bojových úkolů plní frontové letectvo v těsné součinnosti s raketovými vojsky operačně taktického určení a vojsky PVO, považují za účelné zmínit se i o předpokládaném rozvoji těchto druhů vojsk.

a) Rozvoj raketových vojsk operačně taktického určení

Rozvoj raketových vojsk operačně taktického určení bude s určitostí probíhat po linii zvyšování pohotovosti a přesnosti palby a manévrových možností odpalovacích zařízení a prostředků technického zabezpečení.

Organické spojování raketových vojsk operačně taktického určení s dělostřelectvem ztratí své opodstatnění. Nelze vyloučit, že na operačním stupni může dojít k organickému sblížení raketových vojsk operačně taktického určení s letectvem.

Současně s tím rakety jako bojový

prostředek proniknou i do taktických palebných systémů ve spojitosti s jadernými náboji zvláště malé ráže. Pro zvýšení manévrových možností těchto taktických prostředků palby budou používány vrtulníky nebo jiná účelová letadla jako odpalovací zařízení i prostředek dopravy. Organické začlenění těchto prostředků (včetně letadel) bude podřizováno požadavku relativní samostatnosti svazků pozemních vojsk.

b) Rozvoj prostředků PVO vojsk

Rozvoj prostředků PVO bude s určitostí směřovat k podstatnému zvýšení účinnosti na přízemních a malých výškách.

Hlavní palebnou silou proti vzdušným cílům v systému PVO vojsk budou rozhodně rakety třídy „země—vzduch“. Můžeme předpokládat, že do výzbroje vojsk PVO pozemního vojska budou zavedeny dva typy raket, rakety pro ničení vzdušných cílů na přízemních, malých a středních výškách s dostřelem okolo 20 — 50 km a rakety dalekého dosahu okolo 70 až 100 km. Oba typy raket budou mít vysokou palebnou pohotovost a značnou mobilnost. První z těchto dvou typů bude patřit do organizační skupiny taktických svazků pozemních vojsk.

V přihraničním pásmu budou tvořit hodnotu PVO nejen prostředky PVOV, ale i prostředky PVOS. Vojska PVOS by měla mít ve svém bojovém složení 2 — 3 typy raket. První typ raket vojsk PVOS bude předurčen pro ničení vzdušných cílů na přízemních a malých výškách a jeho odpalovací zařízení bude značně pohyblivé. Další typ raket by měl být způsobilý ničit vzdušné cíle na vzdálených přístupech (řádově 150 km) ve všech výškách, kromě přízemních. Poslední typ raket by byl předurčen pro ničení raket nepřítele středního dosahu. Nelze ani

vyložit, že ještě v této době ve výzbroji vojsk PVO může být menší počet stíhacího letectva, předurčeného k ničení letounů-nosičů raket třídy „vzduch—země“ na dalekých přístupech.

Úměrně s palebnými prostředky PVO budou se rozvíjet i prostředky radiotechnického průzkumu a prostředky protiradiotechnické činnosti. Nová kvalita PVO bude dána rovněž modernizací systému velení, v němž bude snaha o napojení automatizovaných systémů (zbraní) na taktické a operačně taktické stupně velení.

Z toho můžeme vyvodit dílčí závěr, že rozvoj strategických prostředků vedení války v kvantitativním smyslu omezí operační palebné prostředky (raketová vojska operačně taktického určení i frontové letectvo). Rozvoj ra-

ketových vojsk operačně taktického určení pravděpodobně neumožní nahradit letectvo raketami především pro jejich malou efektivnost při ničení malých, vysoce pohyblivých objektů nepřítele. Rozvoj palebných prostředků PVO zřejmě umožní převážně nahradit stíhací letectvo protiletadlovými raketami.

Požadavek podstatného zvýšení pohybových možností pozemních vojsk promítne se ve zvýšené potřebě dopravně výsadkového letectva. Kromě toho, tento požadavek s konkretizací na zvýšení manévrových možností a pohotovosti k palbě taktických palebných prostředků povede ke vzniku nového druhu letectva — vojskového letectva, jehož organické začlenění bude decentralizováno do svazků (útvárů) pozemních vojsk.

TENDENCE ROZVOJE FRONTOVÉHO OPERAČNĚ TAKTICKÉHO LETECTVA

Rozvoj frontového letectva bude se perspektivně podřizovat těmto základním požadavkům:

- bez ohledu na kvalitativní změny ve výzbroji raketových vojsk operačně taktického určení bude nutno mít v operačním uskupení vyššího svazu pozemních vojsk prostředky k ničení malých (bodových) vysoce pohyblivých cílů, schopné pružného použití v rychle se měnící situaci;

- i za předpokladu, že strategické průzkumné prostředky na válčišti převezmou řadu průzkumných úkolů, požadavky na vzdušný průzkum a řízení palby raket se budou zvyšovat;

- v zájmu řešení rozporu mezi možnostmi palby a pohybu pozemních vojsk, neobyčejně vzrostou požadavky na přepravu vojsk, palebných prostředků i materiálu vzduchem.

Rozvoj frontového letectva bude umožněn i technickým rozvojem letec-

ké techniky, zbraní a zabezpečovacích zařízení.

Hlavní tendence technického rozvoje:

- snaha o zvýšení výkonů, spolehlivosti a hospodárnosti hnacích jednotek (motorů) a přidavných funkčních agregátů;

- při konstrukci druhů proudových letounů budou kladeny požadavky na podstatné zkrácení vzletu a přistání a na zvýšení rozpětí mezi minimální a maximální rychlostí;

- možno očekávat téměř plný přechod na raketovou výzbroj s využitím jaderných nábojů zvláště malé účinnosti;

- současné zdokonalování navigačních, přehledových a naváděcích systémů, značná část úkonů bude automatizována;

- zvýší se kapacitní a kvalitativní možnosti výzbroje pilotovaného

průzkumného letectva, budou zavedeny i zdokonalené bezpilotní prostředky pro taktický i operační vzdušný průzkum;

— v konstrukci dopravních letounů a vrtulníků bude dosaženo zvýšení únosnosti, váhové i prostorové kapacity se současným vyřešením krátkosti vzletu a přistání;

— nelze vyloučit ani vznik konstrukčně nových letadel a přírůbků na kontinentálním válčišti s taktickým doletem okolo 2 000 km a rychlostí do M3, vyzbrojeného jadernými pumami a řízenými raketami typu „vzduch—země“.

Požadavky na perspektivní frontové letectvo a předpoklady technického rozvoje ovlivní podstatně proporcionální rozdělení jednotlivých druhů a změní částečně i jejich charakter.

1. Stíhací letectvo

Stíhací letectvo dosáhlo pravděpodobně již vrcholu svého rozvoje a jeho úlohu převezme protiletadlové raketové vojsko se širokým použitím účinných prostředků protiradiotechnické činnosti. Nelze však vyloučit, že v bližší perspektivě může najít uplatnění ještě méně početní stíhací letectvo dálkové činnosti s předurčením ničit letouny-nosiče rakety třídy „vzduch—země“. Takové stíhací letectvo bude používat letouny s velkým doletem, vyzbrojené samostatným palubním radiolokačním systémem a raketami třídy „vzduch—vzduch“ dalekého dosahu.

2. Stíhací bombardovací letectvo

Současně stíhací bombardovací letectvo můžeme již dnes považovat za přechodný článek. Ve své podstatě je toto letectvo bombardovací s malým doletem a omezeným radionavigačním vybavením. Efektivním se stává jedině s použitím jaderných pum. Rovněž jeho univerzální použití (k ničení

pozemních i vzdušných cílů) je vzhledem k ničení vzdušných cílů nejisté, protože není vyzbrojeno raketami typu „vzduch—vzduch“ a nelze je použít v noci a v mracích (nemá palubní radiolokační výzbroj). Stíhací bombardovací letectvo se bude pravděpodobně rozvíjet po dvou liniích, ovšem na kvalitativně vyšší úrovni.

Jedna linie bude směřovat ke vzniku bombardovacího letectva k použití na kontinentálním válčišti s taktickým doletem okolo 2 000 km a rychlostí do M3, vyzbrojeného jadernými pumami a řízenými raketami typu „vzduch—země“.

Pro bombardovací letectvo těchto kvalit bude zřejmě rámec frontu těsným a stane se prostředkem strategického stupně velení na válčišti.

Druhá linie vývoje dnešního stíhacího bombardovacího letectva může vést k obnově bitevního letectva. Takový druh letectva by byl potřebný již dnes a nebude jej ani v budoucnu omezovat nebo vylučovat očekávaný rozvoj raketových vojsk operačně taktického určení ani zvýšení bojových možností prostředků PVO nepřítel.

Počet pohyblivých objektů na válčišti bude s určitostí narůstat. Rakety operačně taktického určení i při zvýšené pohotovosti a přesnosti palby budou závislé v určování souřadnic objektů hlavně na vzdušném průzkumu. Letectvo tedy bude muset pronikat nad území nepřítel do hloubky zájmových prostorů raketových vojsk i v podmínkách vysoce účinné PVO nepřítel. Musí-li tedy letectvo za účelem průzkumu pronikat do značné hloubky nepřátelského území, může při zjištění objektů tyto bezprostředně i ničit. Požadavek bezprostředního ničení ZHN ihned po zjištění bude v perspektivě vysoce aktuální.

Nelze upírat, že PVO nepřítel do-

zná perspektivně dalšího zvýšení účinnosti. Činnost zbraňových systémů PVO bude však převážně závislá na radiotechnických prostředcích navedení. Tato skutečnost spolu s jinými faktory ztíží řešení PVO v přízemních výškách a poskytne široké možnosti protiradiotechnické činnosti.

Doposud jsem uváděl faktory, které více méně mluví ve prospěch uplatnění kvalitativně nového bitevního letectva v operačním palebném systému pozemních vojsk. Obtížnější zřejmě bude samotná konstrukce takového letounu a jeho vybavení. Nejzávažnější problém zřejmě bude vyřešit konstrukci letounů tak, aby měl vynikající manévrovací vlastnosti v přízemních výškách, dostatečný dolet (okolo 800 — 1 200 km), značné rozpětí rychlostí, mohutnou raketovou a kanónovou výzbroj, palubní radionavigační vybavení k vyhledávání objektů a prostředky k protiradiotechnické činnosti. Hlavní výzbrojí tohoto letectva budou rakety, jakož i speciální prostředky k ničení prostředků PVO nepřítele. Jednotlivé požadavky jsou ve vzájemném rozporu. Dobré manévrovací vlastnosti v přízemních výškách může mít letoun váhově lehký, další požadavky směřují naproti tomu ke zvýšení váhy letounu.

3. Průzkumné letectvo

Průzkumné letectvo se bude zřejmě rozvíjet pod vlivem zvýšených požadavků na zabezpečení palby.

Soudobé prostředky strategického průzkumu (kosmické průzkumné prostředky) umožňují již v míru získat hodnotné a přesné údaje o rozložení rozhodujících palebných prostředků a jiných objektů strategického a operačního významu nepřítele. Přesto bude

na kontinentálním válčišti velké množství pohyblivých objektů, které v krátké době před zahájením války mohou změnit svoji polohu.

Tato skutečnost, jakož i podmíněnost efektivní palby raketových vojsk operačně taktického určení na upřesňujících údajích průzkumu určuje v podstatě rozvoj průzkumného letectva.

Průzkumné letectvo k plnění úkolů na kontinentálním válčišti bude se rozvíjet pravděpodobně ve třech možných směrech. Jednak pro plnění úkolů operačního vzdušného průzkumu na plnou hloubku pozemního válčiště, dále pak pro úkoly taktického vzdušného průzkumu na hloubku dosahu raket operačně taktického určení a nakonec pro vzdušný průzkum z vlastního území. Jednotlivé druhy průzkumného letectva budou se z hlediska svých takticko-technických vlastností zřejmě od sebe lišit. Pro operační vzdušný průzkum bude nevhodnější použít upravený typ perspektivního bombardovacího letounu, pro taktický průzkum bitevního letounu a pro průzkum z vlastního území bude nejvhodnější vrtulník, popřípadě letoun dopravního typu (pro radiotechnický průzkum).

Základním prostředkem průzkumného letectva budou zřejmě zdokonalená zařízení vzdušného fotografického a radiotechnického průzkumu. Nutným doplňkem vybavení pak budou zařízení pro přenos průzkumných údajů z paluby letounu. Průzkumné letectvo taktického vzdušného průzkumu bude vždy vyzbrojeno kombinovanou výzbrojí fotografického průzkumu i palby.

Průzkumné letectvo pro vzdušný průzkum z vlastního území bude využívat především vizuálního průzkumu, dále pak šikmého fotografování,

jakož i prostředků radiotechnického průzkumu.

Bezpilotní průzkumné letouny budou používány plně v taktickém vzdušném průzkumu, nelze však vyloučit ani využití těchto prostředků v operačním průzkumu.

Tyto prostředky najdou své uplatnění hlavně při průzkumu objektů bráněných silnou PVO a při systematickém průzkumu velkých prostorů a komunikací. Programové řízení bezpilotních průzkumných prostředků zřejmě nebude vyhovovat a bude nahrazeno dokonalejšími systémy, které umožní manévr kursem, výškou a rychlostí.

4. Dopravní výsadkové letectvo

Bude nejpočetnější druh frontového letectva. Bude využívat především vrtulníků o střední a velké únosnosti (3–5 a 8–12 tun). Použití tohoto letectva bude univerzální, tj. bude schopno přepravovat organické taktické jednotky, středně těžkou bojovou techniku, speciální bojové prostředky a materiál včetně pohonných hmot. Nelze ani vyloučit, že část vrtulníků bude vyzbrojena účinnou speciální vý-

zbrojí proti prostředkům PVO nepříteli a používána k ochraně vrtulníků, plnicích úkoly vzdušné přepravy.

5. Vojskové letectvo

Vojskové letectvo v současné době v ucelené organizační formě neexistuje, jeho zárodek však můžeme vidět ve spojovacím letectvu.

Spojovací letectvo však vzhledem k celkově nízkým počtům a technickému vybavení stačí jen na nejnужnější úkoly spojovací služby, popřípadě ke vzdušnému radiačnímu průzkumu.

Příští vojskové letectvo nebude jedním z druhů frontového letectva, ale druhem vojsk pozemních vojsk. Pronikne do organizační struktury svazků a útvarů pozemních vojsk. Jeho použití bude mnohostranné, bude však předurčeno hlavně ke zvýšení manévrových schopností některých taktických palebných prostředků. Nelze vyloučit, že vrtulníky nebo jiná speciální letadla budou použita jako odpalovací zařízení taktických raket a PTRS. Zařazení vojskového letectva do organizační struktury svazků pozemních vojsk přispěje ke zvýšení jejich relativní samostatnosti.

Odras rozvoje frontového letectva v jeho bojovém složení a organizaci

Perspektivní rozvoj frontového letectva ovlivní přímo bojové složení a organizaci.

Pod vlivem rozvoje a potřeb pozemních vojsk dojde k vytvoření vojskového letectva. Mnohostrannost použití tohoto letectva a hlavně jeho organizační spojitost s taktickými stupni velení pozemních vojsk vtiskne mu charakter druhu vojska v rámci pozemních vojsk. Centrálně bude řešeno jenom jeho technické a zčásti i speciální zabezpečení. Jeho použití bude decentralizováno podle rozhodnutí ve-

litelů taktických stupňů velení pozemních vojsk. K zabezpečení přehledu ve vzdušné situaci musí být vzlety a plánované tratě letounů hlášeny, k čemuž zřejmě bude využito orgánů velení PVO.

Tento druh letectva nebude tedy patřit organicky ani funkčně do frontového (operačně taktického) letectva, bude mít však stejnou nebo příbuznou technickou bázi s dopravně výsadkovým letectvem.

Vlastní frontové (operačně taktické) letectvo pod přímým vlivem roz-

voje letecké bojové techniky, jako i pod nepřímým vlivem rozvoje dalších druhů ozbrojených sil a druhů vojsk, dozná podstatných změn ve svém bojovém složení a organizaci.

Hlavními druhy frontového (operačně taktického) letectva budou

- bitevní letectvo,
- průzkumné letectvo,
- dopravně výsadkové letectvo.

Bojové složení budoucího frontového (operačně taktického) letectva bude kromě rozvoje techniky záviset i na operačním rámci pozemních vojsk, ve kterém povedou bojovou činnost.

Můžeme předpokládat, že rozvoj pozemních vojsk, ovlivněný rozvojem strategických prostředků vedení války, pozmění i bojové složení svazků, svazů a vyšších svazů pozemních vojsk. Se vši pravděpodobností zvýší se zřejmě relativní samostatnost svazků pozemních vojsk. Bojová činnost pozemních vojsk na kontinentálním válčišti bude i v těchto nových podmínkách organizována podle hlavních strategických směrů. Vyšší svazy pozemních vojsk (fronty) budou i nadále předurčeny k vedení operací v rámci strategické operace na válčišti na jednotlivých strategických směrech. Zvýší se však podstatně hloubka frontových útočných operací a může být shodná i s plnou hloubkou válčiště.

Ve složení vyšších svazů pozemních vojsk může být okolo 10—20 vševojskových svazků, 4—6 svazků raketových vojsk operačně taktického určení, síly a prostředky PVO a frontové (operačně taktické) letectvo.

Bojové složení tohoto letectva bude záviset na konkrétním bojovém složení a úkolu vyššího svazu pozemních vojsk.

Orientačně by frontové letectvo mohlo mít

- 4—6 útvarů bitevního letectva,

- 3—4 útvary průzkumného letectva,

- 2 svazky dopravně výsadkového letectva.

U bitevního letectva můžeme předpokládat, že svazkový stupeň velení se stane zbytečným mezičlánkem.

V bojovém použití frontového (operačně taktického) letectva zůstane zřejmě i nadále v plné platnosti princip centralizovaného velení, umožňující soustředěně a pružně použít letectvo ke splnění nejdůležitějších úkolů podle podmínek rychle se měnící situace. Proto i svazová organizace frontového letectva se zdá být nejučelnější.

V organizaci bude základní taktickou jednotkou útvar, který počtem letounů může převyšovat počty dnešního leteckého pluku.

Nelze vyloučit ani přehodnocení jednotlivých organizačních a funkčních prvků taktických stupňů (létařící a technický personál leteckého pluku, letištní prapor a prapor RTZ) směrem k centralizaci základních činností a k organizačnímu splynutí. Zabezpečení letištního manévru může být pak řešeno cestou daleko vyššího využití vzdušné dopravy a vhodným rozložením a použitím záložních prostředků leteckotechnického a radio-technického zabezpečení.

U dopravně výsadkového letectva najde své uplatnění i svazkový stupeň, hlavně proto, že charakter bojového použití tohoto druhu letectva předpokládá bojovou činnost ve větších skupinách.

Rozvoj frontového (operačně taktického) letectva zasáhne v plné míře i do operačního umění a taktiky jeho jednotlivých druhů. Novým způsobem budou řešeny hlavní druhy zabezpečení bojové činnosti. Zvláštní pozornost bude věnována hlavně vyřešení

otázek jak umlčet a překonávat PVO nepřítelů a obraně letišť proti vzdušnému napadení.

Nový charakter bude mít i operační sestava letectva. Zdokonalené typy letounů, zejména vyřešení krátkého vzletu a přistání umožní letectvo v sestavě značně rozptylovat. Tím vzniknou zvýšené nároky na organizaci materiálně technického zabezpečení, současně však bude usnadněna výstavba letišť (budou postačovat kratší plochy — 500—600 metrů).

S rozvojem bojové techniky letectva, jeho organizace, operačního umění a taktiky se bude rozvíjet i velení.

Organizace velení letectvu musí odpovídat danému stupni rozvoje, nemůže být univerzální, ale vždy konkrétní — zabezpečující jeho nejefektivnější bojové použití.

Velení frontovému (operačně taktickému) letectvu musí být organizováno i nadále v relaci s velením pozemním vojskům ze stupně vyššího svazu. V některých činnostech (v technickém, radiotechnickém a letovodském zabezpečení) musí velení zahrnovat nejen problematiku frontového letectva, ale i vojskové letectvo, které je organizačně začleněno v nižších stupních pozemních vojsk.

Z á v ě r

Snažil jsem se ukázat směry pravděpodobného rozvoje frontového (operačně taktického) letectva. Vycházel jsem při tom ze současného stavu a opíral se o známé i odhadované tendence rozvoje bojové techniky. Je docela možné, že skutečný rozvoj ve svých konkrétnostech může být odlišný od toho, co jsem uvedl. Chtěl jsem však především ukázat, že rozvoj frontového (operačně taktického) letectva nelze chápat izolovaně, ale vždy v souvislostech s rozvojem ozbrojených sil a druhů vojsk. Zásadní vliv na rozvoj palebných i pohybových operačních prostředků bude mít rozvoj strategických prostředků vedení války. Podstatně vzrostou požadavky na vzdušnou přepravu. Organizace, zásady bojového použití jakož i velení v plném obsahu svých hlavních činností se budou podřizovat novým vlastnostem hlavní bojové techniky, aby mohla být co nejefektivněji využita. Ve velení bude hrát důležitou úlohu již automatizace jednotlivých i komplexních činností. Perspektivní rozvoj ozbrojených sil nebude tedy charakteristickým omezováním nebo postupným zánikem letectva, ale jeho kvalitativní proměnou.